

מאוצרות הפרשה

קרבו וכרעיו ירחץ במים (א – ט)

למה דוקא ב' איברים אלו צריך לרחוץ במים, מבאר רבי יונתן אייבשיץ בספרו "תפארת יונתן", "קרבו" הכוונה ללב ששם יושב היצר הרע היושב בין שני מפתחי הלב, וכמ"ש "לבו נמוס בקרבו". "וכרעיו" זה הרגליים, וכמ"ש "לא בשוקי האיש ירצה", וכמו שאומרים ביו"כ 'בריצת רגלים להרע'. א"כ אלו הגורמים והמסייעים לעבירה, לכן צריך לרחצם היטב, והנמשל על האדם המקריב הקרבן. (מדשו ביהן)

זכור את אשר עשה לך עמלק

שח הגאון רבי חזקיהו יוסף מיישקובסקי שליט"א: כשלמדנו בשיבה, אמר לנו בעל 'הברכת מרדכי' זצ"ל, ב' דברים: קודם כל – הוא אמר בשם ר' חיים מבריסק, שלמחות את עמלק זה לא רק למחות את העם, אלא למחות את השיטה! (וכע"ז אמר מרן הרה"י בלשון שונה). דבר שני- הוא אמר לנו, לכל אדם – יש עמלקי קטן בלב... אין אדם שיוצא מן הכלל. מה זה עמלק? "אשר קרך", לצנן אותך.

כל יהודי שומע לפעמים איזה רעיון חזק, או קורא איזו שיחה טובה, ומתחיל להתלהב... מתחיל להתלהב. ומחליט להשתנות. פתאום בא אליו העמלקי הקטן שבתוך ליבו, ומתחיל לצנן אותו: רק רגע, תרגע... מה קרה... מה אתה מתלהב... מה אתה רוצה להיות, חזון אי"ש?!, ר' יחזקאל לוינשטיין?!!... תפסיק... אתה כמו כולם, מה שכולם יעשו גם אתה אותו הדבר. הוא משתכנע, וגמרנו...

יש גם עמלק מסוג נוסף: יש אחד, שלא מספיק שהוא לא בסדר, קשה לו שהחבר שלו כן בסדר, וכן רציני... אז יש מילה שעמלק המציא: צו"ל. הוא צו"ל. מה, אתה רוצה להיות צו"ל?! יצאת מדעתך לגמרי?!... זו מילה של עמלק. בסדר... לא אני ולא הוא, אשר קרך בדרך, לכולם יש עמלק בלב, לאחד זה עמלק גדול ולשני זה עמלק קטן, אך מלחמה לה' בעמלק, מדור דור!!! (ארחות חיים)

קימו (וקבל) וקבלו היהודים (אסתר ט, כז) בגמ' בשבת פ"ח דרשו: הדור קבלוה בימי אחשוורוש דכתיב (אסתר ט, כז) קימו וקבלו היהודים קיימו מה שקיבלו כבר. והנה במגילה ז. דרשו שאסתר ברוח הקודש נאמרה שנאמר קימו וקבלו קימו למעלה מה שקיבלו למטה, וכיצד ניתן ללמוד שתי דרשות מאותו פסוק? (ויעו תוס' בשבת שם שעמד בה).

וביאר הגר"א (מובא בחשק שלמה מגילה ז): שהתיבה "וקבלו" במגילה ב'כתיב' היא 'וקבלי' וה'קרי' היא 'וקבלו', מהכתיב דרשים קיימו מה שקבלו כבר. ומהקרי דרשים קיימו למעלה מה שקבלו למטה. והגר"א מדייק זאת באופן נפלא בלשון הגמ' שבשבת ל' הגמ' הוא 'דכתיב', ובמגילה ל' הגמ' הוא 'שנאמר'.

"תשועתם היית לנצח ותקוותם בכל דור ודור"

ידוע שהמן היה השר החשוב ביותר של אחשוורוש, כמ"ש "כ' וישם את כסאו מעל כל השרים", וא"כ היה צפוי שגזירתו בודאי תתקיים. לפיכך היו מרדכי וכלל ישראל שרויים בפחד נורא, כמ"ש "והעיר שושן נבוכה". ופתאום בבת אחת נתהפך הכל לטובה! המן ירד מגדולתו, ונתלה על העץ שהכין למרדכי ומרדכי נעשה משנה למלך, וכולם היו מנשאים את היהודים, ואויבי היהודים הוכו על ידם, מכת הרב והרג ואבדו. כך היא הנהגת השי"ת עם ישראל בכל דור ודור, וזוהי "תקוותם בכל דור ודור", לכלל ולפרט. כי רק אחרי שכבר נמצאים בתכלית השפלות, באה ישועת ה', ועושה הקב"ה שינוי ומהפך הכל לטובה. כמו שנאמר "מאשפות ירים אביון". זוהי הכוונה במה שאמרו "תשועתם היית לנצח, ותקוותם בכל דור ודור". כך היא ההנהגה

הנצחית בכל הדורות, לכלל כולו ולכל יחיד ויחיד. (שלמי תודה)
"חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בן ארור המן לברוך מרדכי"

ראיתי מישהו שמפרש: "ארור המן" – צועקים העשירים! אלו שבאים לאסוף מהם כספים... הם מקללים את המן: 'כמה כסף אנחנו מפסידים בגלל המן הרע הזה...'

"ברוך מרדכי" – צועקים האביונים! 'כמה טוב שיש לנו את מרדכי! לכל הפחות יש, בזכותו, יום אחד בשנה, שכל הפושט יד נותנים לו... העשירים מקללים את המן, והעניים מברכים את מרדכי.

ובפורים – "חייב איניש לבסומי", עד כדי כך שהוא לא ידע אם הוא מהנותנים האומרים "ארור המן", או מהמקבלים האומרים "ברוך מרדכי"... (רבי מאיר צימרוט שליט"א – דורש טוב פורים)

לימוד מהמגילה איך לחיות ולהרגיש שכל קווין לא יבושו ולא

יכלומו לנצח

שושנת יעקב צהלה ושמחה, בראותם יחד תכלת מרדכי, תשועתם היית לנצח, ותקוותם בכל דור ודור, להודיע שכל קווין לא יבושו

ולא יכלמו לנצח כל הבוטחים בך (פיטו אשר הנאי, מיסוד אנשי כנסת הגדולה).

סיפור המגילה ומצוות קריאתה באו ללמדנו: מה כוח התפילה! ומה כוח התשובה! זה לא היה רק לשעתו, אלא זה בא ללמד לדורות מה הכוח של תפילה, של תשובה, של דברי הצומות וזעקותם, וזה מה שאנחנו אומרים: להודיע שכל קווין – כל קווין! לא רק באותו הדור, אלא כל קווין! לא יבושו ולא יכלמו לנצח, ואיך? על ידי שהם: כל החוסים בך – על ידי האמונה בבורא עולם.

וכתב הרמב"ם (סוף מנין המצוות הקצר): שהנביאים עם בית דין תיקנו וציוו לקרות המגילה בעונתה, כדי להזכיר שבחיו של הקב"ה ותשועות שעשה לנו, והיה קרוב לשועינו, כדי לברכו ולהללו, וכדי להודיע לדורות הבאים, שאמת מה שהבטיחנו בתורה (דברים ד, ח): כי מי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו כה' אלוקינו בכל קראנו אליו. וזהו מה שאנו אומרים: תשועתם היית לנצח ותקוותם בכל דור ודור – להודיע שכל קווין לא יבושו ולא יכלמו לנצח כל החוסים בך.

ומה היתה ההרגשה של כלל ישראל בשעת הנס? ואיך צריכה להיות ההרגשה כשקוראים את המגילה? תארו לכם, אדם מרגיש פיצוצים בראש, כאבים, סחרחורות, הראיה משתבשת, הוא הולך לרופא עושה בדיקות כאלו ואחרות, ובסוף הרופא אומר לו: יש לך גידול ממאיר, ושוב עושים לו ביופסיה, בדיקות, ובסוף הרופא אומר: תשמע, אפשר לעשות טיפולים קשים, אבל מה תרויח? במצב נואש, תרויח לסחוב עוד כמה חודשים, עדיף להשאיר את זה ככה. הוא הולך וקורע את השמים בתשובה, בתפילה, בצדקה. אחרי כמה חודשים הוא מגיע עושה צילום ועוד צילום, אומרים לו: הכל נקי! לך הביתה! אין לך שום בעיה! איזה אהבת ה' הבן אדם מרגיש? איזה הכרת הטוב לקב"ה? זה היה בפורים – עם שלם המצב היה אבוד, אין לאיפה לברוח, והתמכרתם שם לאויביכם לעבדים ולשפחות ואין קונה. אבל מרדכי שידע את כל אשר נעשה, ויזעק זעקה גדולה ומרה, המצב היה נורא! וכל כלל ישראל התהפך! והגזירה התבטלה! איזה אהבת ה' חשו באותו זמן! הכרת הטוב לבורא עולם! בקריאת המגילה צריך להתחבר – להרגיש, באיזה מצוקה היינו! הגזירה היתה גם בשמים! ואלמלא שהיו קורעים את השמים בתפילות ותעניות לא היו ניצולים! וללמוד מכאן – להודיע, שכל קווין – כל יהודי ויהודי, אפילו בהסתר הכי גדול, יכול להגיע לישועה. (הרב אליהו דיסקין שליט"א, נחל אליהו)

ענווה – רק כשיש במה להתגאות

וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאֵהָל מוֹעֵד לֵאמֹר. (א', א') ובבעל הטורים: "א' דויקרא זעירא, שמשה לא רצה לכתוב אלא ויקר' כדרך שנאמר בבלעם, כאילו לא נראה לו השם אלא במקרה, ואמר לו הקב"ה לכתוב גם באל"ף, וכתבה קטנה".

לכאורה, עליו להבין: אם אכן הסיבה לכתובת המילה "ויקרא" בא' קטנה, היא בכדי לרמוז לנו על ענוותנותו של משה, מדוע אפוא המתינה התורה עד לפרשתנו, הלא כבר בפרשת יתרו נאמר (שמות י"ט, כ'): "ויקרא ה' למשה אל ראש ההר". מדוע לא נכתבה שם המילה "ויקרא" בא' קטנה?

את התשובה נבין על פי המעשה הבא: לייבילה, נכדו של הגאון רבי עקיבא איגר, בן בנו רבי שלמה, עזב את בית אביו ונסע לקוצק, שם התקרב לרבי מקוצק ונעשה לחסידו המובהק. אביו רבי שלמה איגר התקשה לקבל את הדרך החדשה שבחר בנו לילך בה, והחליט לעקוב אחר הנהגותיו בחיי היומיום. הוא שלח שליח מיוחד לקוצק שיתנה על קנקנו של הבן. מיד כאשר הגיע השליח לקוצק הוא נכנס לבית המדרש, התקרב לקבוצת חסידים שישבה שם, והחל לברר היכן נמצא רבי לייב איגר. לאכזבתו, אף אחד מן החסידים לא הכירו. "אין כאן רבי לייב איגר", טענו כולם. השליח עמד נבוך משך זמן מה, עד שלפתע קם אחד ואמר: "בוודאי אתה מתכוון ללייבל-שלמה-עקיבאס. הנה הוא שם בפנים..." בין כך ובין כך, נכנס מאן דהו והודיע: "ר' הירש בער בא!" לשמע הכרזתו, קמו כולם ורצו בבהילות לקבל את פניו של אותו ר' הירש בער. השליח הלך עמהם, כדי לראות במי המדובר. הוא נדהם לגלות כי מדובר באדם הלבוש כדרך האיכרים, לרגליו נעלי עץ, למוותניו חגורת קש, וכובע פרווה פשוט חבוש לראשו. פנה השליח אל החסידים ושאל אותם: "מיהו אותו ר' הירש בער, שכולם פה חרדו לכבודו? האם הוא תלמיד חכם מופלג?" "לא ולא!" הייתה התשובה, "הוא בקושי מצליח ללמוד חומש עם פירוש רש"י". תהה השליח: "אם כן מה ראיתם לכבדו? שמא הוא בעל ייחוס?" אמרו לו: "הוא אופה, אביו היה אופה, וגם סבא שלו היה אופה...." "אז בוודאי הוא גביר גדול!" ניחש השליח. "גביר?!" גיחכו האנשים, "אינך רואה? הלא הוא עני מרוד!" "אם כן, מהי הגדלות שלו?" תמה השליח. "הוא עניו" – השיבו החסידים. כאשר שב השליח לרבי שלמה איגר, וסיפר לו את כל קורותיו, סח לו בין השאר גם את המעשה הזה שחוהו בבית המדרש בקוצק. בשומעו זאת, הפטיר רבי שלמה ואמר: "השמעתם?! האיש לא למדן ולא מיוחס ואף איננו עשיר. וכי לזאת ייקרא עניו?! הלא אין לו לזה במה להתגאות?" הרי לנו, שאין זו מעלה לאדם להיות עניו, כאשר אין באמתחתו מעלות ראויות להתגדר בהם. רק כאשר יש לאדם סיבה להתגאות ובכל אופן הוא מתנהג בשפלות וענווה, יש בכך רבותא.

ומכאן, תשובה לשאלתנו, על פי דרכו של הגאון רבי שמואל דוד וולקין שהיה אומר כך: שכן באותה עת בה קרא הקדוש ברוך הוא למשה רבנו בפרשת יתרו היה זה עוד קודם מעמד קבלת התורה. ולא רק את התורה הקדושה היה חסר משה רבנו באותו זמן, אלא גם עשירות לא היתה מנת חלקו! שהרי בשעה שכולם עסקו בביזת הים, עסק משה בהעלאת עצמות יוסף עמו, כמובא בדברי המדרש. לפיכך, אילו היה נכתב בפרשת יתרו לשון "ויקר" לא היה בזה משום ענווה, שכן ענווה נחשבת רק כאשר יש לו לאדם במה להתגאות ובכל זאת נשאר בענוותנותו.

לעומת זאת בפרשתנו, שנכתבה לאחר מתן תורה, הרי היו ברשותו של משה גם תורה וגם עשירות, וכפי שדרשו חז"ל על הפסוק: "פסול לך" – שמשה נתעשר מפסולת הלוחות השניות. דווקא כעת, שיש לו למשה רבנו במה להתגאות, ואף על פי כן הוא נשאר בענוותנותו – כאן הענווה מקבלת משמעות אמיתית, ואת זאת רמזה התורה בכותבה: "ויקרא" בא' קטנה. (ללמדך – ויקרא – מאוצרותיו של הרב מרדכי פרוינדליך זצ"ל שיצא לאור בימים אלו)

פינת ההלכה

תפילה כשלוש בתחפוש

הפוסקים דנו האם מותר או ראוי להתפלל כשהוא לבוש בתחפוש בפורים, בשו"ת שבט הלוי (ח"י סי' י"ח) נשאל אם מותר להתפלל בפורים בהחלפת בגדים, כגון ליטאי עם שטריימל, או להיפך, והשיב דאין חיצוניית המלבוש קובע, אלא האופן שהוא עומד לפני השי"ת בתפלה כמבואר בשו"ע (סי' צ"ח ס"א) שיחשוב כאילו השכינה כנגדו, ועומד לפני מלך העולם, וכיון שמתפלל עפ"י הלכה, והוא מכוסה כהלכה, ואינו עושה שום שחוק, אין נ"מ באיזה בגד עומד.

אבל עדיין יש לדון, אם הוא לבוש בתחפוש כזו שאף אחד לא היה עומד בו בפני אנשים חשובים כל השנה, מפני פחיתות הכבוד, ורק בפורים נהוג להתלבש כך, האם גם בכה"ג מותר להתפלל בו בפורים, דאפשר מרן בעל שבט הלוי זצ"ל רק התיר כשהוא לבוש בשטריימל וכדו', שבעצם הוא בגד חשוב.

בשו"ת משנת יוסף (ח"ג סי' רנ"ד) כ' דגם אם דרכו ליכנס לפני גדול כשהוא מחופש בכגד שאינו רגיל בו, וממילא יש להקל מחמת שמחת פורים, אבל יש תחפוש משונה מאוד, שמלביש פרצוף משונה ומאיים על פניו או על כולו, שמעורר צחוק, ולפעמים גם פחד לילדים, ואין נכנסים כן לרב או לשר גדול כי יש בזה מראה של קלות ראש, ממילא אין לעמוד כן בתפלה לפני מ"ה הקב"ה, ולפי"ז אם ילד מחופש למשל לכהן גדול או לדייג או למרדכי היהודי עם כתר בראשו, הרי זה לשמחת פורים ושרי, אבל יש לחנכו לא להתפלל בתחפוש משונה ומאיימת שגורמת לשחוק וקלות ראש. וגם בשלמי תורה (פורים עמוד תט"ז) כ' בפשיטות שלא יתפלל בהני פרצופים, דאינו דרך כבוד לעמוד כן לפני אדם חשוב, וכן מובא בשם מרנן הגריש"א (יבקשהו מפיהו-פורים עמ' תע"א) והגר"ח קניבסקי זצ"ל.

בכל אופן יש להסתפק אם מותר להתפלל בפני אדם שלבוש בתחפוש שיש עליה ציורים, דהרי הרמ"א פסק (סי' צ' סכ"ג) שאסור להתפלל כנגד ציורים בספרים שלא תבטל הכוונה, והזהיר המ"ב (סקע"א) בשם המ"א שלא לצייר ציורים בכותל ביהכנ"ס נגד פניו של אדם, אלא למעלה מקומת איש רצ"ע. (הגאון ר' יו"ט זנגר שליט"א)

חידה שבועית

אני את תחפוש ולס מקצוץ, ואפילו את מידה מלונה, מי אני?

תשובה לחידה פרי"ש: איתמר (רשי"ל, לבא) תשובה לחידה השבועית: אחד אמר את השעה המדויקת והאחר אמר שאינו יודע...

מזל טוב

מרכז העיר: משפחות קרמר – בית-דין לנשואי הבן הנכד משפחת הרב אליהו גינת לנשואי הבת משפחת דוד לוונטל להולדת הבת משפחת פופוביץ להולדת הבן משפחות רויכר – בוק להולדת הבת הנכדה משפחות גרופינקל וויזר לאירוסים הילדים **גני הדר-עמישב:** משפחת הורביץ להכנסת הבן לעול תורה ומצוות משפחת מליק לאירוסים הבת משפחות זריצקי-ברודמן להולדת הבן הנכד משפחות ברויער – קוגל להכנסת הבן הנכד הנין לעול תורה ומצוות משפחות עדיקא – קדושים להולדת הבת הנכדה

הודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

היחידה לתרבות חרדית
מינהל שירותי קהילה

